

שם הפרויקט		מס' פרויקט
חוק הפיקדון וניתוח כלכלי לבחינת ניצול פסולת פלסטיק בישראל		2022-01-236
מנחה שותף	מנחה אקדמי	
	פרופ' גדעון אורון	
חברי הצוות		
		מור לוי
		Mor9@post.bgu.ac.il

תקציר

פלסטיק הוא חומר גלם שיתרונותיו רבים וחסרונותיו מועטים אך מרכזיים. ייצור הפלסטיק הורחב במיוחד בשנים האחרונות, כתוצאה מהשימושים הנרחבים בו. תופעה זו גם הובילה לשינוי בתרבות הצריכה המודרנית, הכוללת מעבר לשימוש באריזות ומוצרים חד פעמיים. למרות יתרונותיו הרבים של הפלסטיק שעיקרן שהוא חומר זול ונגיש, לייצור נרחב של פלסטיק השפעות סביבתיות חמורות. נראה כי בני האדם מכורים לחומר הכמעט בלתי ניתן להריסה הזה. אנו מייצרים מאות מיליוני טונות של פלסטיק מדי שנה.

כיום, ניהול פסולת בכלל ופסולת פלסטיק בפרט הוא נושא סביבתי מרכזי ומדינת ישראל משקיעה משאבים רבים במערך הפרדת הפסולת שלה. עם זאת, אחוז מיחזור הפסולת הביתית בישראל נמוך משמעותית בהשוואה למדינות ה-OECD. פסולת הפלסטיק מהווה קרוב ל-20 אחוז מסך הפסולת הביתית בישראל, וכמיליארד מכלי משקה העשויים פלסטיק נמכרים בישראל בכל שנה. כאשר מחזור פסולת פלסטיק בעל פוטנציאל להוות משאב יקר הן מהפן הסביבתי והן מהפן הכלכלי. כחלק מהמאמץ לשפר את נתוני האיסוף ומחזור הפסולת בישראל ועקב אי עמידה ביעדים שנקבעו, אישרה ועדת הכלכלה את החלת חוק הפיקדון גם על מכלי משקה גדולים. אך, הועלו טענות על כך שגובה הפיקדון שנקבע, אינו מספיק גבוה על מנת להוות השפעה מהותית.

מטרת הפרויקט המרכזית היא ביצוע השוואה בין גובה הפיקדון בישראל לעומת מדינות העולם, על ידי ניתוח נתונים והבנת הגורמים בעלי השפעה מרבית על אחוז האיסוף. בתוך כך, בוצע איסוף נתונים נרחב על מדינות בעולם בהן קיים חוק פיקדון. לאחר מכן, באמצעות תוכנת ה-R בוצע ניתוח נתונים ושימוש ברגרסיה, בדגש על השפעת גובה הפיקדון במדינה לבין אחוז איסוף מכלי המשקה הגדולים בה. מטרה נוספת היא בחינת הכדאיות הכלכלית של ניצול פסולת פלסטיק ביתית, הכוללת בין היתר מכלי משק מפלסטיק. במסגרת זאת, בוצע איסוף נתונים אודות כמויות הפלסטיק אותן ניתן לנצל לטובת מיחזור. בהמשך, בוצע ניתוח כלכלי לכדאיות הקמה מפעל מחזור פלסטיק נוסף עבור פסולת פלסטיק ביתית ומכלי פלסטיק.

מסקנות הפרויקט העיקריות הן כי קיים מתאם חיובי לבין היחס בין הפיקדון למשכורת הממוצעת במדינה, לבין אחוז האיסוף במדינה. בתוך כך, גובה הפיקדון בישראל נמוך ביחס למשכורת השנתית הממוצעת, בהשוואה למדינות אירופה. מה שעלול להיות בעל השפעה על אחוז האיסוף הצפוי. יש לשקול את העלאת גובה הפיקדון למכלי משקה גדולים, על מנת להגיע לאחוז איסוף גבוה בדומה למדינות אירופה. כמו כן, קיימת כדאיות כלכלית וכמובן סביבתית להקמת מפעל מיחזור נוסף בישראל. עם רווח משוער של 11.2 מיליון ₪ בשנה, זאת ללא שינוי במערך הפרדת הפסולת הקיים. במידה והמדינה תשפר את מערך הפרדת הפסולת, זה יוביל לחיסכון משמעותי בעלויות הטמנה ועלייה ניכרת ברווח הצפוי ממחזור.

מילות מפתח: איכות הסביבה, מיחזור פלסטיק, חוק הפיקדון, ניתוח כלכלי.